

BURSA PASTORIS.

quodq; ubiq; nascitur, colore inter luteum, & flauum medium, figura rotundum, exiguum adeo, ut multoties grano milij cedat. Melius est autem e Cappadocia comportatu thlaspi imponamus. Hoc ad nigredinem inclinat: figuram no exacte rotundam habet, & antedictum magnitudine permultum superat, atq; ab uno latere paruum quandam, ueluti compressionem pra se fert, unde et nomen obtinuit. Prouenit autem ut hoc, ita & illud in Cappadocia quam plurimum. Ideoq; non absolute quod inde asportatur, optimum censendum est, sed quod peculiariter in sauro nascitur, nec Cretico, nec pasim nascenti simile. Haec de thlaspi Galenus. Ex quibus satis constat, Italicu thlaspi illi, quod Cappadocia profert, non esse uiribus comparandum. Porro illud animaduertendu esse duximus, quod hoc in loco legitur in Dioscoride: *Ἐλάσπι βοτάνιον ἐστὶ σενὸν τοῖς φύλλοις, ὡς δακτύλου μικρὸς, καὶ ἐπιπέδιον ἐστὶ τῆς γῆς, ἀκροσχιδέων, ὑπολατῶδες.* id est. Thlaspi herbula est angustis folijs, digitali longitudine, in terra uersis, in cacumine diuisis, subpinguibus. Atqui diuisurae eae in nostrati non uisuntur in folijs, sed in folliculorum cacumine. Quo fit, ut plane suspicer hoc loco Dioscoridis codici mendum ac uitiu subesse, ut in alijs compluribus: & quod fortasse nota haec, quae propria folliculorum est, librariorum incuria in folia transierit, praesertim quod in caeteris notis nostru Dioscoridis, & Galeni descriptioni prorsus adstipulatur. Hac igitur ratione is locus, nobis uisus est, qui restituatur, & legatur, quemadmodu nunc in textu legi potest. Reliquum est, ut de BURSA PASTORIS, cuius superius meminimus aliquid in medium afferamus. Sed cum ueteres nihil de hac posteritatis memoria mandauerint, ea tantum recensebo, quae a recentioribus de eius uiribus adnotata inuenio, cum planta ipsa omnibus uulgo notissima sit. Est igitur Bursa pastoris ex refrigerantium, exiccantium, & adstringentium genere. Quapropter prodest atrita, & emplastri more imposta inflammationibus, et sacris ignibus. Decoquitur pluuiali aqua cum plantagine, et Armenio luto, bibiturq; eius decoctum ad intestinorum difficultatem, & ad cruentas excreationes. Herbae succus recentia uulnera glutinat, et auribus purulentis infusus medetur. Sistit mensuum abundantiam, si eius, & persicariae decocto insideant mulieres. Esturq; ad idem, & contra deniq; omnes sanguinis fluxiones efficax est tenui pulcicula circumlita, & in oleo frixa. Additur in emplastris, quae ad capitis uulnera componuntur, & in unguentis compluribus. Quae herba *θαλάσπι* Graecis, Thlaspi quoq; Latinis dicitur: Barbaris, Nasturtium tectorum: Italis, Thlaspi: Germanis, Bisemkraut: Hispanis, Paniqueso de flor blanco: Gallis, Seneue Sauvage.

Dioscoridis locus restitutus.

Burse pastoris uires.

ARABIS.

Hoc loco Ruellius legisse uidetur *Φακοειδές*, quod uertetur lenticulae effigie: nec temere, quod Thlaspi semen illi pulchre respondeat. Verum uulgati Graeci codices habent *δισκοειδές*, hoc est, disci figura.

Nomina.

Ἀραβίς, ἢ δρᾶβη. ARABIS, SIVE DRABA. CAP. CLI.

DRABA herba ad cubiti altitudinem assurgit, tenues spargens ramos, & ex utroque latere folia, ceu lepidij, sed molliora, & candidiora. In cacumine uero sambuci umbellam gerit, candidos flores habentem. Herba haec cum ptisana coquitur, in Cappadocia maxime. Semen aridum pro pipere obsonijs admiscetur.

NASCITUR in Ananiensi agro, praesertimq; in campistris, & agrorum marginibus, cubitalis planta, folijs lepidio non dissimilibus, & umbella fere sambuci, Drabam adamusim referens

Drabe consideratio.

ferens. quemadmodum et in Gallijs nasci Ruellius testatur in noualibus, & saepe cultis. Ceterum quoniam Serapio in nasturtij mentione, de Draba etiam differit, eamq; Nasturtium orientale nominat, quod insignis eius acrimoniae indicium est: & quoniam in nostrate leuiuscula sentitur acrimonia, idcirco an hæc, quæ in Italia nascitur, Serapionis saltem sit Draba, ego profecto affirmare non ausim: nisi forte id Drabæ accidat pro regionum diuersitate, quemadmodum Aro cuenire inferius dicitur ex Galeni auctoritate. *Herba, quæ ἀραβίς, & δραβὴ Græcè, Arabis item & Draba Latine, pariter & Italicè appellatur: Barbaricè, Nasturtium orientale: Gallicè, Draue.*

Nomina.

Ἐρύσιμον. IRIO.

CAP. CLII.

Erysimi, seu Irionis consideratio.

Ruelli, & Hermolai lapsus.

Nomina.

ERYSIMON, Latini Irionem vocant, iuxta vrbes, rudera, hortosque nascitur: folijs cruce syluestris: cauliculis in lori modum lentis, & obsequiosis: floribus luteis: filiquis in cacumine gracilibus, ut sceno græco, corniculatis: semine nasturtij, exiguo, urentis gustus. Contra thoracis fluxiones efficax est, & si purulenta extussumtur: regio morbo, & coxendicibus prodest: contra uenena in delinctu cum melle datur. Illinitur ex aqua, aut melle vitiliter cæcis carcinomatis, parotidibus, duritijs mammarum, & testium inflammationibus. In totum extenuat, & excalfacit. Mitius multò ad clysteres fiet, si aqua madescat, atque torreatur, vel linteo illigatum, pinfita farina oblitum perassetur.

QUANQVAM Theophrastus, & antiquorum alij Erysimon inter cerealia commemorant: & sesamo simile faciunt: quod tamen à Dioscoride representatur, folijs cruce æmulis, tanquam ab illo admodum dissimile, hic inter acerrimas plantas, non inter frumentacea, ubi de sesamo differuit, ab eo repositum est. Eaq; propter facile dici potest, Erysimon aliud designare Theophrasto, aliud uerò Dioscoridi. Ideoq; Plinius utrisque in Erysimi historia ad stipulari uidetur. Nanq; lib. XVIII. cap. VII. ac X. Theophrastum secutus, ipsum frugibus adscribit, sesamoq; simile facit. Et lib. XXII. cap. XXV. Dioscoridem imitatus, folijs cruce paulò angustioribus, & semine nasturtij Erysimum esse prodidit. Hoc idem palam est fecisse Galenum: quippe qui lib. VI. simplicium medicamentorum, Erysimum plantis comparauit, quæ acrimonia præditæ sunt, uti nasturtium, & sinapi. Et lib. I. de alimentorum facultatibus ipsum inter fruges retulit, quæ in cibum ueniunt, unà cum sesamo, sic inquit. Vt porro milio panicum ad simile est quodammodo, sed ad omnia deterius, ita & sesamo Erysimum corporis substantia nonnihil affine: sed mansum insuauius est, & tenuioris alimentum, adeo quòd in omnibus illo deterius existit. Ceterum Ruellius, quòd dixerit Plinius Erysimum, & sesamum rubentibus prouenire folijs, item ipsis urentibus nullum animal uesci, illud frugis genus autumat Erysimum esse, quod uulgò Tridentina rura appellant Formentone, Foroulienses uero, quòd pullo sit colore, nominant Saracino. Verum hac in re Ruellius deceptus deprehenditur, quòd nullis notis respondeat hoc Erysimum, quod Theophrasto, & Plinio describitur: quandoquidè, quod uulgò appellatur Formentone, caule tantum rubet, non folijs, à nulloq; pecude respuitur, sed ab omnibus auidissimè depascitur, nec ulla ex parte sesamum æmulatur. Porro sciendum est, Dioscoridis Erysimum non esse syluestrem erucam illam, quam nos nobilem appellamus, ut credit Hermolaus, itemq; Ruellius ipsum secutus, sed stirpem esse, quæ passim in plateis, adificiorum areis, & ruderibus, & secus uias oritur, folijs cruce, floribus luteis, paruis: e quibus cornicula prodeunt, tenuia, acuminataq;: semine nasturtij, minore tamen, & acri. Id Græcis ἐρύσιμον dicitur, quod Latinis similiter Erysimum, & Irio: Italis, Erisimo, & Irione: Germanis, Hederich, & Vuilder senff: Hispanis, Rinchaon: Gallis, Velar, ou de la tortelle.

mo, sic inquit. Vt porro milio panicum ad simile est quodammodo, sed ad omnia deterius, ita & sesamo Erysimum corporis substantia nonnihil affine: sed mansum insuauius est, & tenuioris alimentum, adeo quòd in omnibus illo deterius existit. Ceterum Ruellius, quòd dixerit Plinius Erysimum, & sesamum rubentibus prouenire folijs, item ipsis urentibus nullum animal uesci, illud frugis genus autumat Erysimum esse, quod uulgò Tridentina rura appellant Formentone, Foroulienses uero, quòd pullo sit colore, nominant Saracino. Verum hac in re Ruellius deceptus deprehenditur, quòd nullis notis respondeat hoc Erysimum, quod Theophrasto, & Plinio describitur: quandoquidè, quod uulgò appellatur Formentone, caule tantum rubet, non folijs, à nulloq; pecude respuitur, sed ab omnibus auidissimè depascitur, nec ulla ex parte sesamum æmulatur. Porro sciendum est, Dioscoridis Erysimum non esse syluestrem erucam illam, quam nos nobilem appellamus, ut credit Hermolaus, itemq; Ruellius ipsum secutus, sed stirpem esse, quæ passim in plateis, adificiorum areis, & ruderibus, & secus uias oritur, folijs cruce, floribus luteis, paruis: e quibus cornicula prodeunt, tenuia, acuminataq;: semine nasturtij, minore tamen, & acri. Id Græcis ἐρύσιμον dicitur, quod Latinis similiter Erysimum, & Irio: Italis, Erisimo, & Irione: Germanis, Hederich, & Vuilder senff: Hispanis, Rinchaon: Gallis, Velar, ou de la tortelle.

Πέπερι. PIPER.

CAP. CLIII.

PIPER in India nasci, breui arbore traditur: quæ inter initia, prælongum fructum, veluti filiquam, promit, quod longum piper est: habet intus aliquid tenui milio simile, quod tandem in perfectum piper euadit. Id autem suis temporibus dehiscens, pandensque sese, racemos emittit, grana ferentes qualia uidemus. Ea acerba candidum piper faciunt, aptum ocularibus remedijs, antidotis, & medicaminibus, quæ contra uenenata parantur, theriaca vocant. Longum uerò uehementius mordet: & quoniam priusquam ematurescat, decerptum est, subamarum relinquitur, antidotis, & theriacis medicaminibus expetitur. Nigrum uerò, utpote quod tempestiua maturitate collectum

lectum sit, odoratum esse constat, candido suavius, acrius, & ori gratius, necnon ad condimenta uti-
lius. sed candidum, & adhuc in acerbum vergens, antedictis infirmius est. Eligi oportet grauissi-
mum, plenum, nigrum, sine multis rugis, recens, ac minimè furfuriosum. Inueniuntur etiãmnun
in genere nigri femina nutrimento defecta, casta, inania, minimiq̃ ponderis, quod uocant brasma.

Vis omnium excalfacit, urinam ciet, concoquit, extrahit, discutit, absterget caliginem, quæ oculis
obuersatur. Piper febrium horroribus circuitu repetentibus, siue potu, siue illitu subuenit: serpen-
tium morsibus auxiliatur: partus extrahit: conceptum adimere creditur, statim à concubitu suppo-
situm: tussi, omnibusq̃ pectoris vitijs, siue eclegmate, siue potu succurrit: anginæ eo, & melle con-
uenienter perunguntur: potum cum recentibus lauri folijs, tormina discutit: cum uua passa mandu-
catum pituitam à capite elicit: ualetudinem tuetur, dolores finit, appetentiam mouet, concoctionem
adiuuat. ad intinctus esculentorum additum: strumas cum pice discutit: uutiligines ex nitro emacu-
lat. Ficili nouo, † vt aiunt, motum torretur. Non est huius arboris radix gingiber, ut aliqui existi-
mauerunt, sicuti paulò post ostendemus. Nanque piperis radix costo similis est, ora gustantium accen-
dit, saluam ciet. Hæc lienem reprimat, cum aceto illita, aut pota: caput etiam purgat, manducata cum
semine pedicularis herbæ, quam staphidem agriam uocant.

LUSITANI navigationibus suis hoc æuo confectis per oceanum Atlanticum uersus austrum primò, & hinc
deinde in orientem ad Calecut, Taprobanam, aliasq̃ Indici pelagi insulas: item Hispani liburnicis uecti ad occideu-
tales Indias, Peru, atque alias complures regiones, quæ antiquos Geographos penitus latuerunt, non modò Pipe-
re, & huiusmodi odoratis simplicibus uniuersam repleuerunt Europam; sed & stirpium historias, à quibus oriun-
tur, posteritatis memoriæ prodiderunt. Quod postea fecit, ut nobis planè ignorasse uideantur Theophrastus, Dio-
scorides, & Plinius, aut ob regionum distantiam (indigenam potius in hoc fidem secuti, quàm quòd forte ea uiderint,
quæ de pipere scriptis tradiderunt) aut ob aliam quãmuis causam, plantæ illius formam, ac notas, quæ piper in In-
dia gignit, ac quònam modo piperis planta suum edat fructum, an scilicet racematim, an corymborum modo, an
in siliquis inclusum, an baciferarum arborum more. Siquidem Plinius lib. XII. cap. VII. ita scribit. Arborea quæ
passim piper gignunt, iuniperis nostris sunt similes. Quanquam in fronte Caucaſi solibus opposita gigni tantum eas
aliqui tradidere. Semina à iunipero distant paruulis siliquis, quales in phasolis uidemus. Hæc priusquàm dehiscant,
decerptæ, tostæq̃ sole, faciunt, quod uocatur piper longum. paulatim uerò dehiscentes per maturitatem, ostendunt
candidum piper, quod deinde tostum solibus colore, rugisq̃ mutatur. hæc Plinius. Quibus à Dioscoride non longè
dissidere uideretur, nisi piperis plantam similem iunipero reddidisset: nanq̃ Dioscorides nullis eam notis repræsen-
tauit, neq̃ alicui similem fecit. Theophrastus præterea quanquam scriptum reliquit lib. IX. cap. XXI. de planta-
rum historia, Piperis duo esse genera unum rotundum, alterum oblongum; eius tamen arboris effigiem silentio præ-
terijt. At hi, qui suis liburnicis immensa traiecerunt maria, proprijsq̃ perlustrarunt regiones, ubi piperis utrius-
que plantæ innumera uirescunt, nigrum, ac rotundum gigni narrant à quibusdam infirmis uiticulis uicinas arbores
altiore complexu scandentibus, acutæ clematidi non dissimilibus, folio tamen malum Assyrium æmulantibus. Quin
& racematim proferri uuarum labruscæ modo, confertius tamen, deinde mense octobri per maturitatem decerpi,
& sub feruenti sole tegetibus palmis expansum torredi, quousque nigrescat, & rugosum euadat: quod tridui spa-
tio plerunq̃ fit. Longum autem, ut iisdem testantur, aliæ ferunt arbores, estq̃ uelut nucamentum quoddam,
exilibus granulis squamatim compactum, quod uelut iulus in pontica nuce, cui pulchrè adstipulatur, uermiculosa
facie dependet, piperato gustu: nunquam tamen in album, uel nigrum piper coalescit. Galenus indigenam fidem,
& Dioscoridem secutus, eandem plantam tam rotundum, quam longum piper edere credidit. Piperis fruticem
uidimus nos Neapoli, qui Lusitanorum descriptioni maxime respondere uisus est, quòd uiticuloso caule esset, clematidis
acutæ modo. Sed & aliam arbusculam piper racematim proferentem uidi Venetijs, quæ prorsus illius plantæ
faciem exprimit, quam uulgo Ribem appellat. Viret hæc in horto clarissimi medici Maphei à Mapheo, in quo plu-
rima simplicia notatu digna uisuntur. Quo fit, ut mirum non sit, si in piperis historia uariant auctores. Quando-
quidem cum uariæ in Italia piperiferæ habeantur arbusculæ, facile credendum est, uarietatis longè maioris eas in In-
dia reperiri. Piperis meminit Galenus lib. VIII. simplicium medicamentorum, sic inquit. Piperis radix uires
costo similes potissimum obtinet. Porro fructus eius nuper quidem admodum germinantis, longum piper est: quare
etiam maturo humidius est. humiditatis eius indicium est, quòd facile repositum perforatur, ac non protinus mordicet,
sed post paulò incipiat, uerim plusculum duret. Porro fructus, qui uelut omphax est, piper album est, nigro quidem
acrius. Nam illud iam quasi superassatum est, & superexcicatum. Verim utrunque ualenter tum excalfacit, tum
desecat. Ceterum quoniam Dioscorides inter simplicia de CARYOPHYLLIS, quæ mihi piper in men-
tem redegit, nihil posteritatis memoriæ mandauit, cum ea ex eisdem afferantur regionibus, sintq̃ in præcipuo medi-
corum usu, adeò præstantissimum, odoratissimumq̃ medicamentum, silentio non dissimulandum duxi. Prouenit igitur
Caryophyllorum arbor in orientali plaga, quibusdam Indici pelagi insulis, non longè à Badan. Huius caudex bu-
xo similis est, eademq̃ materies. Folia uerò cinnami uulgaris instar habet, sed rotundiora. Fructu est paruo, ex
atro rufescente, in clauis modum capitato, exertis in aduersum quatuor denticulis, sese stellatim decussantibus, pro-
minulo apice, quadrati alueoli sinu medio umbilicatum prodeunte. Cultores arundinibus flagellant arborem, con-
strato prius circumquaq̃ tegetibus palmis solo. Caryophylli meminit Plinius libro XII. cap. VII. his uerbis. Est
etiãmnun in India piperis grani simile, quod uocant Caryophyllon, grandius, fragiliusq̃. Tradunt in Indico luco id
gigni. Aduehitur odoris gratia. Horum nusquam inuenio mentionem fecisse Galenum: tametsi Serapio ex Galeni au-

Piperis, & plã
te eius histor.

Plinij lapsus.

Piperis plãtz
in Italia.

Piperis uires
ex Galeno.

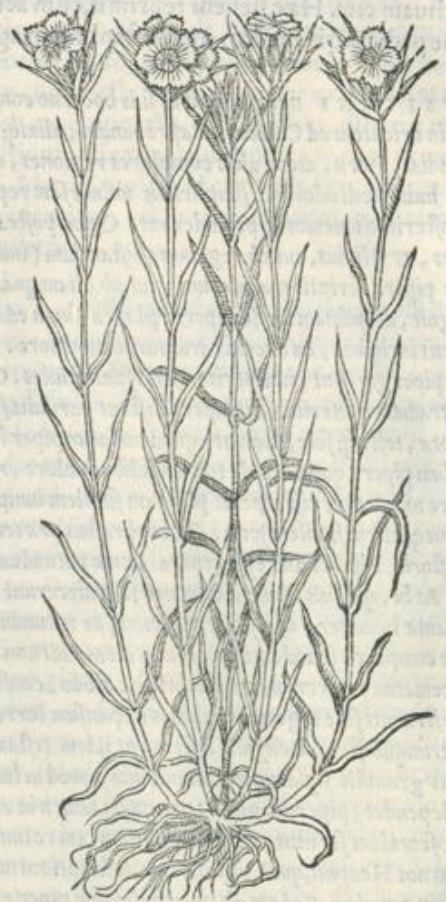
Caryophyl-
lorum hist.

floritate plura de Caryophyllis tradiderit suo de simplicium medicamentorum uolumine. Quamobrem crediderim aut Galeni librum, in quo de Caryophyllis disseruit, perisse, aut Pauli potius, quam Galeni testimonio de his scripsisse Serapionem. Nam de Caryophyllis prius Paulus iisdem, quibus postea Serapio, uerbis tractauit, libro VII. ubi hæc habet. Caryophyllon, quasi dicas nucifolium, non eam habet substantiam, que nomine pretenditur, sed ex India ueluti flores cuiusdam arboris festucacei, & nigri sunt, longitudine ferè digitali, odorati, acres, subamari, calidi, & siccī in tertio propemodum ordine; qui multiplicis usus sunt, tum ad obsonia, tum ad alia multa medicamenta. Caryophylli, ut scribit Serapio, iecinori, stomacho, & cordi auxiliantur. Concoctionem adiuuant, & alui fluxiones cohibent. Quinetiam eorum puluis quatuor drachmarum pondere cum lacte sumptus, ueneras uires adauget. Exacuunt præterea, Auicenna auctore, oculorum uisum, & eorum nubeculas, argemasq; exterunt. Atque hæc de historia & uiribus Caryophylli seminis aromatici. Cæterum quoniam in Caryophylli nomen incidimus, hic non profus intactos reliquemus flores illos, qui ab odore similiter CARYOPHYLLI, & Garofoli

Caryophylli
floris & eius
mentio.

GAROFOLI DOMESTICHI.

GAROFOLI SALVATICHI.

uulgo uocantur. Hi quidem non fuerunt, quod ego sciam, à ueteribus cogniti, etsi nobis hodie sint adeò celebres, uulgares æquè ac incundi, ut superuacaneum putem & plantam, & flores eos describere. Quare satis fore duxi, si hoc loco eorum imagines duntaxat exhibuero. Cùm igitur duo sint eorum summa genera, nos primò Caryophyllum florem altilem seu satiuum, deinde syluestrem depingi curauimus, ut ex duplici effigie, quam damus, aperte cognoscitur. Quod Græci $\pi\epsilon\pi\epsilon\epsilon\gamma\iota$, id Piper Latini uocant: Mauritanis, Fulfel, seu Fulful: Itali, Pepe: Germanis, Pfeffer: Hispanis, Pimienta: Galli, Poivre. Quod uerò Græcis $\kappa\alpha\phi\upsilon\phi\lambda\lambda\omicron\nu$, Latinis pariter Caryophyllum appellatur: Mauritanis, Carunfel, seu Charunfel: Barbaris, Gariofilus: Italis, Garofano: Germanis, Nae-
gel: Hispanis, Clauo de especia, siue Clauel: Gallis, Girophles.

Nomina.

† Ex Græcis uulgatis codicibus aliqui hoc in loco scriptum habent $\omega\varsigma$ $\Phi\alpha\sigma\upsilon$, quod sonat, ut dicunt: alij uerò $\omega\varsigma$ $\Phi\alpha\kappa\alpha$, id est, ut lenticula. Vnde etiam ex interpretibus alij hanc, alij illam secuti sunt lectionem. Oribasius uerò nec hoc, nec illud legit: qui præterea alia multa & hic, & alibi non describit, que fortasse non temerè quis illegitima iudicare possit.

Zγγιβερ.

GINGIBER.

CAP. CLIIII.

GINGIBER sui generis planta est, in Troglodytica Arabia magna ex parte nascens. Qua uirente ad multa, perinde atque nos ruta, vtuntur, & primis potibus, & edulij admiscunt. Huius radices, cyperi modo, paruae sunt, candicantes, & odoratae, atque piper sapore imitantur. Eligi debent,

debent, quæ teredines non nouerunt. A multis tamen ob id condiuntur, quòd celeriter cariem sentiant: & fœtilibus in Italiam asportantur. Gingiber cibo conueniens est, & cum condimento assumitur. Excalfactoriam vim, & excoquentem habet: aluum leniter emollit: stomacho utilis est: effica-
 cax aduersus ea, quæ oculis caliginem offundunt. in antidota addi solet. In summa, piperis uiribus
 respondet.

GINGIBER (ut referunt Lusitani, qui plurimum se uidisse fatentur in India) radix est, quæ geniculatis
 repit internodijs, folijs arundinaceis, quæ bis, teruè in anno reuiuiscunt, ac reuifescunt, sed quæ in cacumine fasti-
 giantur graminis amplitudinem non excedere aiunt, nec quicquam in ea regione frequentius inueniri. Subdunt
 10 non nihil subesse discriminis in sapore cum præcox eruitur. Opportunum demetendi tempus, cum folia inaruerint,
 alioquin & teredini obnoxium est, & carie tentatur. Eruturq; nonnunquam eius radix libræ pondo. sed non om-
 nibus eadem est amplitudo. Plus in profundum non agitur, quam ad ternos, quaternosue palmos. Cum eruitur,
 radicis internodium in serobe fossore relinquit, terramq; illi aggerunt, ceu eius radicis semen, proximo anno eru-
 turi fructum, id est, regerminatas radices. Aduchitur gingiber in Italiam copiosum ex Calecut magno Indiæ em-
 porio, atque ex Troglodytica Arabia non solum tractu temporis exiccatum, sed & saccharo recentissimum asser-
 uatum, uel quodam mellis genere, quod quibusdam è siliquis exprimunt. Id sanè longè magis Veneto præstat: cùm
 hoc officinarum mangonio ex aridis fiat radicibus, longo temporis tractu modò accerrimo, lixiuio, calce, quernò-
 que cinere parato; modò muria; modò dulci aqua maceratis, & edomitis, quibus non modò odor deperditur, ac
 euanescit; sed & sapor, & acrimonia subtrahitur. Illud uerò cùm statim è terra effossium nulla serè maceratione
 20 condiatur, uires & facultates non exiit, sed eas seruat. Quanquam Brasauolus non rectè, meo quidem iudi-
 cio, uelle uideatur, quòd Venetijs mangonizatione Gingiber gustantibus plus acrimoniæ relinquat, quam illud,
 quod recentissimum in India siliquarum melle, aut saccharo conditum asseruatur, & cum alijs aromatum gene-
 ribus ad nos conuehitur. Quod quantum à ueritate, & ratione dissonet, ij iudicare poterunt, qui diu in myropo-
 lijs uersati, rem omnino exploratam habent. Gingiberis uires memorie prodidit Galenus libro VI. simplicium
 medicamentorum, sic inueniens. Gingiberis radix utilis est, quam utique ex Barbaria ad nos conuehant. Excalfa-
 cit potenter, sed non primo statim occurso, uelut piper: unde sanè & minus esse subtilium partium, quam piper,
 existimandum. siquidem in tenues solueretur partes, & celerrimè actu ut illud fieret calidum. Apparet enim illa-
 borata, & crassior adhuc quædam ei inesse substantia, nec ea sicca, & terrestri, sed humida potius atque aquea.
 Quo fit, ut facile perforetur, cùm scilicet recrementitia insit humiditas. Neque enim quicquam eorum, quæ aut
 30 planè sicca sunt, aut humida, sed elaborata, & familiarem continentia humiditatem, huic uitio obnoxia sunt.
 Idem usu uenit piperi longo. Atque hinc est, quòd diutius perseuerat, quæ proficiscitur à gingibere, aut pipere
 longo caliditas, quam quæ ab albo, aut nigro. Nam sicut ab aridis calanis flamma simul celerrimè accenditur,
 & unde quaque dispergitur: eundem in modum, quæ à siccis potestate medicamenti editur caliditas. At quæ pro-
 dit ab humidioribus, ceu ligna sunt uiridia, & tardius accenditur, & durat diutius. Ex quo fit, ut utriusque me-
 dicamenti diuersus sit usus. Siquidem ubi totum corpus celeriter excalfacere consilium est, ea tunc exhibenda
 sunt, quæ & celeriter à caloris nostri contactu incallescant, & celeriter quocunq; ferantur. Verùm ubi partem
 quonuis refrigeratam recalfacere studemus, contrà agendum, nimirum quæ tardè calescentia plurimo tempore
 perdurent, ea offeruntur. Caterum licet gingiber, & piper album hac ratione à nigro pipere differant; non
 magna tamen est differentia. At nasturtium, napi, thapsia, & agrestium columbarum stercus maiori tempore
 40 perfectè accenduntur, & plurimo tempore perdurant. hæcenus Galenus. Faciem gingiberis representat ra-
 dix illa, quam Mawitani, & officinæ ZEDOARIAM appellant, odoratior tamen, amariuscule, neque a-
 deò ut gingiber acris. Huius nusquam, quod sciam, meminere ueteres Græci, etsi recentiores ab Arabicis es-
 docti, nempe Aëtius, & Actuarius eam suis medicamentorum compositionibus admisceant. Zedoaria (ut capi-
 CLXXII. testis est Serapio conuehitur è Sinarum regione ultra extremas Indiæ oras. Excalfacit, & siccac or-
 dine secundo. Flatu discutit, & pinguedinem auget propria quadam facultate, non quidem elementari. Post sum-
 pta graue uirus animæ, quod allium, cepa, uel uinum excitauit, abigit. uenenosorum animalium morsibus opitula-
 tur: alui fluxiones sistit, uteri abscessus resoluit, uomitiones reprimat, & coli cruciatus tollit, itemq; uentriculi.
 Alui tincas quascunq; enecat, & in antidotis additur. Ideoq; dixit Auicenna, nihil esse ea præstantius ad ebibitum
 napellum. Non desunt, qui crediderint, quòd ARNABO, de quo scribit Paulus, & Mauritanorum zedoar-
 50 ria unum, & idem referant medicamentum. Verùm Serapionis testimonio cap. CCLXXI. Arnabo apud Græcos
 nihil aliud designat, quam Zurumbet apud Arabes: quippe quòd hoc loco de zurumbet eadem scribat Serapio,
 quæ de arnabo ante ipsum adnotauit Paulus. Est autem Arnabo, ut ex Serapionis autoritate memorie prodidit
 Isach, arbor proceræ, in oriente proueniens: folijs longis, colore uiridi, in luteum languescente, salicis modo, ste-
 cuti & ranorum cortex. Infrugifera est, citreum odorem spirans. Quibus facile patet, arnabo non modò ze-
 doariam non esse, sed nec in Europam ad nos aduechi. Quo fit, ut Cordus aberrasse deprehendatur: quippe
 qui zurumbet zedoariæ genus existimet. Hunc fortasse secutus Fuchsius medicus doctissimus, in libro de com-
 positione medicamentorum, quem locupletatum nuper edidit, non sine magno errore putat zurumbet & ze-
 doariam idem esse. Qui non minus in Arnabo quoque errasse cognoscitur, quòd uelit Doronicum orientale id es-
 se, quod Paulo Arnabo. atqui res hæc aliter se habet, ut ex antè dictis satis colligi potest. Hallucinatur etiam
 hac in re Brunfelsius: quòd is scripserit suo de medicis uocabulis onomastico, quòd arnabo unguentum est odori-
 ferum. Verùm eius lapsus non aliam causam fuisse arbitror, quam quòd oscitanter Paulum legerit: nam Paulus

Gingiberis hi-
 storia.

Brasauoli er-
 ror.

Gingiberis ui-
 res ex Gal.

Zedoariæ hi-
 stor. & uires.

Arnabo, &
 Zurumbet hi-
 storia.

Cordi, Fuch-
 sij, & Brunfel-
 sij error.

HYDROPIPER.

Nomina.

Hydropiperis confid.

Ruel. lapsus.

PERSICARIA.

apertissime aserit, Arnabo unguentis expeti, quod suauiter oleat, non autem unguentum esse, ut Brunfelsius somniasse uideatur. Id $\zeta\iota\gamma\gamma\iota\beta\epsilon\iota\varsigma$, $\zeta\iota\gamma\gamma\iota\beta\epsilon\iota\varsigma$, & $\gamma\iota\gamma\gamma\iota\beta\epsilon\iota\varsigma$ Græcè; quod item Latine Zingiber, & Gingiber nominatur: Arabicè; Lengibel, seu Zingibel: Italicè, Gengeuo: Germanicè, Ingber: Hispanicè, Gengiure: Gallicè, Gingimbre. Quod uero $\zeta\omicron\upsilon\delta\alpha\varsigma$, $\zeta\acute{\alpha}\delta\omicron\upsilon\varsigma$, & $\zeta\acute{\alpha}\delta\epsilon\pi\alpha$ posterioribus Græcis, Zadura, & Zedoaria Latinis: pariter & Italis appellatur: Germanis, Zittunen: Gallis, Cretonart.

Υδροπέπερι. HYDROPIPER.
CAP. CLV.

HYDROPIPER apud aquas nascitur, quæ stagnant, aut pigro lapsu repunt. Caulem edit geniculatum, solidum, multis alis concuum: folia menthæ, maiora, molliora, candidioraque, gustu piperis, acri, citra tamen ullam odoris gratiam: fructum acrem, in surculis paruis, prope folia racematim coherentem. Folia cû semine illita tumores, veteresque durities discutunt, sugillata delent: quæ postquam inaruerunt, tusa pro pipere in obsonijs admiscuntur. Radix parua, nullius in medicina usus.

TAMETSI pro uirili parte contendat Ruellius, ut non minus doctis, quàm elegantissimis uerbis comprobet, eam non spernendam stirpem, quam uulgus officinarum Eupatorium appellat, legitimum esse Hydro Piper; is tamen hac in re aperte hallucinari deprehenditur, quanuis alioqui fuerit non modò in medica materia peritus, sed & Latinis, & Græcis literis apprime doctus. Siquidem Dioscoridi Hydro Piper folia edit menthæ maiora, molliora, candidioraq; gustu piperis, acri, citra tamen ullam odoris gratiam: non autem amaro sapore, ut Ruellius ait, Dioscoridis uerba peruertens, quò facilius suam astruat sententiam. Vulgare uerò Eupatorium folijs crescit cannabinis, duris, hirsutis, amaro gustu, non quidem acri, ut piperis: quin etiam adeò odoratis, ut hac de causa herbam esse uiribus insignem, quæuis ab antiquis silentio prætermittam, semper existimauerim, cum tamen odoris fragrantiam in hydro pipere reperiri neget Dioscorides. Præterea hydro piperi caulis inest geniculatus, solidus, à foliorum, & adnatorum exortu alis plurimis concuum: semine etiã annuum acri, in ramusculis prope folia racematim coerente. Pseudo eupatorio uerò caulis est procerus, minime geniculatus, in cuius ramis nullum apud frondes racematim coherentem: sed in cacumine flores gerit subrubentes, qui diuisi muscarij facie, syluestris origani modo, per maturitatem in pappos euanescent: è quibus semen prodit amarum totius plantæ sapore; quanquam esse hoc acrimonia præditum non rectè Ruellius asseneret. Qui quoniam uulgare Eupatorium plerunq; in aquis oriri conspexerit, id omnino legitimum esse Hydro Piper pro certo asserere non dubitauit, nulla prorsus habita ratione, an alia inter se responderent nota. Quamobrem, ut ex dictis rationibus clarissime patet, Ruellius hac in re non ita maturè mihi uidetur sensisse, ut eius clara doctrina, ingenijq; præstantia exposcere uidebatur. Quandoquidem cum uulgare hoc Eupatorium primo statim occurssu gustui amarorem relinquit haudquaquam obscurum, facile hinc indicium consequi potuisset, hoc non esse hydro piper, quo unâ cum sale in ciborum condimentis piperis uice prisca etas utebatur: nam quæ amara sunt, præterquam quòd piperis uicem explere minime ualent in cibus addita, ab omnibus respiciuntur tanquam naturæ inimica. Cæterum si in Italia Hydro Piper nascitur, illa meo quidem

quidem iudicio est persicariae (ut uocant) species, quae in alterius discrimen, cui folia insunt pullo colore emaculata, nullis similibus inficitur notis, sed folio tantum uiridi adolefcit. Quippe quae folijs proueniat oblongis, menthae maioribus, mollioribus, ac candidioribus: caule admodum geniculato, duroq; alis concavo: e cuius adnatis rufum semen racematim prodit, acri admodum gustu, ita ut linguam uehementer uellicet. Illud insuper hanc opinionem corroborat, quod prope stagnantes aquas haec planta plerunq; urefcet, ubi eam Dioscorides nasci testatur. Meminit Hydropiperis Galenus libro VIII. simplicium medicamentorum, sic inueniens. Hydropiper a locis, in quibus nascitur, & a similitudine, quae illi cum pipere in gustu est, nomen sortitum est. Caeterum calidum est, sed non tantum, ut piper. Attamen herba ipsa etiamnum uiridis cum semine, cataplasmatibus in modum imposita, sugillata, & tumores induratos digerit. Herba, quae Graecis ὑδροπέρρι, Latini similiter Hydropiper uocatur: Italis, Hidropepe, & Pepe acquatico: Germanis, Vuasser pfeffer, & Mucken kraut: Hispanice, Hierua pexiguera sin manchas.

Que Persicaria sit Hydro-piper.

Hydropiperis uires ex Gal.

Nomina.

Πταρμική. PTARMICA.

CAP. CLVI.

PTARMICA exiguus frutex est, furculos habens paruos, multos, & rotundos, abrotano non dissimiles: & circa eos folia oleae, longa, multa: & in cacumine capitulum, uti anthemidis, paruum, rotundum. quod suo acri odore sternutamentum excitat: unde nomen accepit. Folia cum floribus illita, sugillationes rapiunt. Flores sternutamenta efficacissime mouent. Nascitur in montibus, & petrosis.

PTARMICA in Hetruria frequentissima prouenit. Nascitur & in Tridentino agro, praesertim Ananiensi tractu, surculis frequentibus, paruis, rotundis, abrotano non dissimilibus: e quibus plurima prodeunt folia incana, oleae modo oblonga: unde & Oliuella a multis uulgo nominatur. Gerit in surculorum cacuminibus capitulum, chamemeli deflorentis modo: cui quemadmodum & herbae, uis quaedam adeo acris inest, ut olfactu statim sternutamenta excitet. Rura nostra ex Ptarmica scopas, quibus pauimenta uerruntur, conficiunt, nec in alium colligunt usum. Huiusce meminit Galenus libro VIII. simplicium medicamentorum, his uerbis. Ptarmicae flores cienda sternutationis uim obtinent: est enim temperies eius calida, & sicca, uiridis etiamnum ordine secundo, siccata tertio. Eius nomen Graecum Πταρμική: Latinum item Ptarmica, & Sternutamentaria: Italicum, Ptarmica.

Ptarmicae historia.

Ptarmicae uires ex Gal.

Nomina.

Στρούθιον. RADICVLA, SEU LANARIA. HERBA. CAP. CLVII.

STRUTHION herba uulgo nota: qua purgandis lanis utuntur, qui eas eluunt. Huius radix est acris, urinam ciet: prodest tussi, iocinerosis, orthopnoeae ex melle sumpta, cochlearis mensura: aluum soluit. Eadem cum panace, & capparidis radice, calculos frangit, & cum vrina exturbat: duritiam lienis absumit: menses imposita trahit: partus efficaciter enecat. Cum polenta autem, & aceto illita, lepras tollit: tubercula discutit, cum farina hordeacea, & uino decocta. Miscetur & malagmatis, & ocularibus collyrijs, claritatis causa. Sternutamenta mouet: per os purgat, trita cum melle, & naribus infusa.

Struthion consideratio.

STRUTHION, seu Radicula, adeo olim uulgaris notitia fuit, quod purgandis lanis ea uterentur, ut Dioscorides eam notis ullis representare superuacaneum duxerit. Sed cum tractu temporis huius exoleuerit usus, eius quoque notitia simul abolita uidetur. Quo fit, ut arduum sit nobis nunc diiudicare, quae nam planta Italis Struthion iure dici possit. Mauritanis, & officinis Condisca nominatur, quam illi frequenter medicamentis admiscunt, quibus naribus inditis sternutamenta ciet. Nec propterea usquam in officinis reperitur, quauis medicorum compositionibus saepius inferatur. Quamobrem asserere non ausim, an Struthion nascatur in Italia: quippe quod haecenus ipsum non modo non uiderim, sed neminem, qui illud cognosceret, & ostenderet, adinuenirim. Theophrastus inter folio aculeatas struthium habet lib. VI. cap. III. de plantarum historia. Plinius uero libro XIX. cap. III. his uerbis struthium describit. At quae uocatur Radicula, lauandis demum lanis succum habet: mirum quantum conferens candori, mollietateque. Aequae nascitur satua ubiq; sed sponte praecipua in Asia, Syriaque saxosis, & asperis locis. Trans Euphratem tamen laudatissima, caule ferulaceo, tenui, & ipso cibus indigenarum expetito, & tingenti quicquid sit, eum quo decoquatur: folio oleae, struthion Graeci uocant. Floret aestate, grata aspectu, uerum sine odore, spinosa, & caule lanuginoso. Semen ei nullum, radix magna, quae conciditur ad quem dictum est usum. Struthion uires adnotauit Gale-

Struthion uires ex Gal.

uus

Struthii uires
ex Galeno.

Fuch. lapsus.

Nomina.

nus libro VIII. simplicium medicamentorum, sic inquit. Struthij radice potissimum utimur, utpote gustu acris, & calida, siccaq; temperamento, ex quarto quodammodo ordine. Sed & abstergit, & irritat: proinde quoq; sternutatio nem prouocat, cum cetera omnia, quæ calida sunt temperie, & gustu acris. Ex his omnibus palam fit Fuchsum uirum alioqui doctissimum, in hoc errasse, quod in suis de stirpium historia clarissimis commentarijs, plantam uulgò Saponariam uocatam legitimum Struthium esse censet, eamq; pro Struthio depingat. Hæc enim folio plantaginis exit, non oleæ; læui, non aculeato: caule geniculato, non lanuginoso: gustu potius insipido est, quam adeo acris, ut quartum excalfacientium ordinem attingat. Quæ herba σπόδιον Græcè, Struthium, Radicula, & Herba lanaria Latine dicitur: Arabicè, Condes, Chundes, seu Kunder: Barbarè, Condifi: Italicè, Radicetta, & Herba lanaria.

Κυκλάμινος. CYCLAMINVS.

CAP. CLVIII.

10

CYCLAMINVS folia habet hederæ, purpurea, varia, in quibus suprâ infraque albicant maculæ: caule nudo, quaternos digitos æquante: floribus in eo purpureis, rosarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, ut rapum uideri possit. Quæ cum hydromelite pota, pituitam, aquamque detrahit: menses potu, appositue ciet. Tradunt, si prægnans radicem transgrediatur, abortum fieri. partum appensa accelerat: contra venena, præsertim leporis marini, ex vino bibitur: illita contra

ferpentium ictus remedio est: immista vino inebriat: re

gium morbum discutit, tribus drachmis pota, cum pas-

so, aut diluto mulso. Sed oportet eum qui ebibit, mul-

tis vestibis contactum, loco calido, & à perfrictionibus

tuto, recumbere, quò facilius exudet: eiectioni autem sudo

res fellei colore inueniuntur. Succus eius ad purgandum

caput, naribus infunditur: ad deicienda quoque alui ex

crementa, in vellere sedi subijcitur: illito umbilico, &

imo ventre coxarum tenuis, aluum emollit, & abortum

efficit: suffusionibus, & retusæ oculorum aciei, oblitus

cum melle succus prodest. medicamentis abortum in se-

rentibus admiscetur. Succus cum aceto illitus, prociua

fedem restituit. Exprimitur tusa radice succus, & ad mel

lis crassitudinem decoquitur. Radix cutem purgat, eru-

ptiones papularum reprimat: vulneribus ex aceto per se,

aut cum melle medetur, lienem absumit, vitia cutis in

facie, & alopecias emendat. Eius decocto luxata, podagras,

& capitis vlcuscula, pernionesque foueri congruè

est: ipsaque in oleo vetere seruefacta, illito oleo vlcera

cicatricem perducit. Cauata radix oleo expletur, & cine

re feruenti imponitur, adiecto interdum Tyrrhenicæ ceræ momento, ut strigmenti crassitudinem vnguentum contrahat, cum primis vtile pernionibus. Radix, scillæ modo, concisa reponitur. Narrant, ad amatoria assumi cõtusam, & in pastillos diuisâ, nascitur in umbrosis, maximè sub arboribus.

Ἐτέρα κυκλάμινος.

ALTERA CYCLAMINVS.

CAP. CLIX.

EST ET altera cyclaminus, quam cissanthemon, aut cissophyllon vocant: folijs hederæ, sed minoribus: geniculatis caulibus, crassisque, circa vicinas arbores, capreolorum modo se voluentibus: flore candido, odorato: acinis hederæ mollibus, lenti gustus, aliquantulum acris: radice super uacua. nascitur in asperis. Huius acini, drachmæ vnus pondere poti, cum uini albi cyathis duobus, quadraginta diebus, lienem per vrinam, & aluum absumunt: ad orthopnœam bibitur: reliquias à partu purgat.

Cyclamini
consideratio.
Ruel. lapsus.

TAMETS I Cyclaminus prima, quæ uulgò Panis porcini dicitur, planta sit uulgaris notitiæ; secundam tamen huc usque mihi uidere non licuit in Italia: quanquam asserit Ruellius, hanc illam esse stirpem, quam herbariorum, & officinarum uulgus Sigillum sanctæ Mariæ uocat. Et cion plures sint herbe, quæ ab imperitis eo nomine appellantur, polygonatum scilicet, Serapionis seacacul, & tertia, quæ hydroperisimilis est; harum Ruellius nullam esse Cyclaminum putat, sed aliam ab his longè diuersam, cuius facies, ut ipse delineat, nil aliud representare uidetur, quam uitem nigram à Dioscoride libro quarto descriptam, quam nos in Hetruria uulgò uocamus Tamaro. Hanc scribit ipse Sigilli sanctæ Mariæ nomen sibi asciuisse, quod eam Mauritanii Botbomarieni nomenent. Qua in re Ruellius, eius pace dixerim, aperte fallitur: quandoquidem tota Mauritanorum familia primum tantum genus, non autem alte-

7411

ram Cyclaminum Bothomariem nuncupat. Cyclamini primi generis duæ (ut Mesues auctor est) reperiuntur species, maior, & minor. Hæc radice prouenit parua, nucis auellane, cicerumq; magnitudine. Illa uero magna constat radice, in rari modum extuberante, pullo colore: quæ (ut diximus) uulgaris admodum est, & passim in syluis, & umbrosis nascens. Minorem uidi ego in agro solum Tridentino in uallis Anania montibus, ubi copiosa nascitur. Cyclaminus (ut idem Mesues memorie prodidit) tam hausta, quam clystere infusa pituitam uiscosam mirificè detrahiti. Coli cruciatus tollit à pituita progenitos, aut ab induratis excrementis. Succus in erinis additur ad expurgandum cerebrum, quòd diuturnos finiat capitis dolores, frigidisq; conueniat hemicranij. Item resolutis opitulatur, ac omnibus cerebri, & neruorum affectibus à frigiditate prouenientibus. Cyclamini meminit Galenus lib. VII. simplicium medicamentorum, ubi ita scribit. Cyclaminus uarias uires obtinet: nam & abstergit, & incidit, & ora uenarum aperit, & attrahit, & digerit. Clarum uero id est ex particularibus operibus. Adeo uehemens eius facultas est, ut abdomine illito, uentrem subducatur, & foetum interimat. Κνυλάμιος herba sic Græcis, Latinis quoq; Cyclaminus, & Rapum terræ uocatur: Mauritanis, Buchormarien, Buthermarien, seu Bothormarie: Barbaris, Cyclamen, Panis porcinus, & Arithamita: Italis, Ciclamino, & Pan porcino: Germanis, Schuueinbrot, Erdapffel: Hispanis, Pan de puerco: Gallis, Pain de pourceau.

Cyclamini genera, & uires ex Mes.

Cyclamini uires ex Gal.

Nomina.

DRACVNCVLVS MAIOR.

DRACVNCVLVS MINOR.

Δρακοντία μεγάλη. DRACVNCVLVS MAIOR

CAP. CLX.

DRACVNCVLVS maior in umbrosis circum septa gignitur. Caulem habet rectum, læuem, duum cubitorum, baculi crassitudine, versicoloribus draconum maculis, purpureis tamen euincen-
 50 tibus: folia rumicis, sibi inuicem implicata. Fructum summo caule facit, racemosum, coloris primum cineracei, mox per maturitatem in crocum, & purpuram vergentis: radicem prægrandem, rotundam, candidam, cortice tenui vestitam. Colligitur, dum maturefcit, & succus exprimitur, sicca-
 turq; in umbra. Radix quoque mensibus effoditur, elotaq; particulatim conciditur, & funiculo transfixa ficcatur in umbra. Vis ei calfaciendi cum diluta vini potione. Crudam, coctam uero cum melle delingi prodest contra orthopnoeas, rupta, conuulsa, tussim, & destillationes. pota cum uino uenerem stimulat: vlcera, quæ cacoethe uocantur, atque phagedænica expurgat, præsertim cum uite alba. ex ea, & melle collyria ad fistulas, & partus euocandos componuntur. ad vitiliginem cum melle, efficaciter illinitur: polypos, & carcinomata absumit. Succus ad oculorum medicamenta, item contra nubeculas, caliginem, albuginesq; effectum præbet. Herbar, radicisque odor teneros conceptus abortu uitiat. item si triginta grana eius in posca bibantur. Sunt, qui eius succum cum oleo, au-
 rium

rium doloribus infudere: quinetiam folia, vtpote quæ adstringant, vulneribus recentibus imposue-
re, & cocta in uino pernionibus. Qui folia manibus affricauerit, aut radicem exemerit, posse à uipera
feriri inficiantur.

Δρακοντίνα μικρά. DRACUNCVLVS MINOR.

CAP. CLXI.

DRACUNCVLVS minor folio constat hederaceo, magno, candidis notis insigni: caule recto,
bicubitali, versicolore, maculis resperfo purpureis, ita ut anguem planè referat, baculi crassitudine:
fructus summo caule recematim cohæret, colore primùm herbaceo, & cum ematuruit, croceo, gu-
stu feruens, mordaxque: radice aliquantulum rotunda, bulbosa, aro non absimili, tenui obducta cor-
tice. Nascitur in sepibus umbrosis. Seminis succus cum oleo instillatus, aurium dolorem mitigat:
naribus etiam ex lana impositus, polypum absomit: carcinomata illitu sistit: triginta eius grana, si
in posca bibantur, abortus inferunt. Odorem aiunt, postea quàm flaccidi flores emarcuerunt, con-
ceptus adhuc teneros enecare. Radix excalfacit: orthopnœis, ruptis, vulsis, tussi, destillationibus
auxiliatur: humores pectoris excreatu faciles reddit, siue cocta, tostaq; cum melle, aut per sese edatur,
siue farina eius ex melle delingatur. vrinam pellit, venerem excitat, cum vino pota: phagedænas vice-
rum, & quæ cacoethe vocantur, trita cum melle, & bryonia alba expurgat, & ad cicatricem perducit:
collyria ex ipsa ad fistulas, & eijciendos partus fieri solent. qui radice sua manus perfricauerunt, à vi-
peris feriri negantur: illita ex aceto vitiligines emaculat. Folia recentibus vulneribus linamentorum
vice, conuenienter imponuntur: decocta in uino pernionibus apposuisse prodest. Caseus folijs inuo-
lutus, à putredine defenditur. Succus radice ad nubeculas, albüginis, & oculorum caligines conue-
nit. Radix cocta, crudave, ad sanorum vsus, pro olere recipitur. In Gymnesijs insulis, quæ Baleares
vocantur, coctam radicem cum melle multo, in conuiuijs placentarum loco offerunt. Radix melsibus
effoditur, lotaq; frustatim conciditur, & lino traiecta, siccat in umbra, & ita reconditur.

Dracunculo-
rum confide-
ratio.

LICET in uetustis quibusdam Dioscoridis codicibus maioris, minorisq; Dracunculi historia speciatim diuisis ca-
pitibus adnotata reperiat: attamen cum altera ab altera parum dissidere uideatur, cumq; etiam Galenus, Paulus, &
Serapio, qui in simplicium materia Dioscoridem ad unguem secuti sunt, eiusq; dicta bona fide retulerunt, unius tantum
Dracunculi meminerint; non ab re credere recentiorum nonnulli, horum alterum ex alterius auctoris officina pro-
diisse, & alicuius curiositate hic historia Dioscoridis accreuisse. Quamobrem ego quoq; cogor eisdem adductis ra-
tionibus, aliquatenus in eorum ire sententiam. quanquam ingenuè fateri possim, me utrunq; Dracunculum Triden-
ti, ac Venetijs uidisse. Alterum quidem, qui maior est, ari, siue rumicis folijs, sibi inuicem implicitis: caule bicubitali, ba-
culi crassitudine, uersicolore, maculis in purpuram nigricantibus resperfo, adeo ut angui similis uideatur. Alterum ue-
rò, qui & minor, & omnibus uulgaris est, folijs hederaceis, albis, quibusdam maculis conspersis: caule, ac fructu maio-
ri similibus. Quippe quòd longam ex se uaginam emittat externa parte herbaceam, interna uerò nigricanti purpura
inflectam, è cuius medio corniculum prosilit purpurascens, à quo demum racemosum oritur semen (ut Dioscorides in-
quit) cinereo primùm colore, per maturitatem uerò aureo rufescente. Quinetiam in cæteris totius plantæ notis, à ma-
ioris Dracunculi historia nihil ferè differre conspiciuntur. Quapropter etsi prædicta recentiorum sententiæ non ausim
refragari, quòd rationibus satis euidentibus nitatur, & doctissimorum consensu confirmetur; cum tamen sæpius maio-
rem & minorem Dracunculum uiderim, non prorsus alienum esse mecum quandoq; cogitavi, si quis suspicetur duo ut
sunt dracunculi genera, à Dioscoride fuisse duplici etiam historia representata. Hanc quoq; illi suspicionem augere
poterit Plinius, qui non tantum duas, sed quatuor enumerat Dracunculi species lib. xxi. cap. xvi. sic inquit.
Id autem quod Græci Dracontion uocant, triplici effigie mihi demonstratum est, folijs betæ, non sine thyrsiflore, flore pur-
pureo. hoc est simile aro. Alij radice longa, ueluti signata, articulosaq; monstrauere, tribus omnino cauliculis. Ter-
tia demonstratio fuit folio maiore, quàm cornus, radice arundinacea, totidem (ut affirmabant) geniculata nodis, quot
haberet annos, totidemq; esse folia. Quarti uerò generis meminit ipse in sequentibus lib. xxv. cap. 11. cum inquit. Ea
dem Lusitanæ prouincia cognoui in agro hospitis nuper ibi repertum dracunculum appellatum, caule pollicari cras-
situdine, uersicoloribus uiperarum maculis, quem ferebant contra omnium morsus esse remedium. Alij sunt, quos in
priori uolumine eiusdem nominis diximus: sed huic alia figura. Aliudq; miraculum exeuntis è terra ad primas serpen-
tium uernationes bipedali ferè altitudine, rursusq; cum ipsæ in terram se condentis: nec omnino occultato eo appa-
ret serpens. hæc Plinius. Huc etiam accedat Theophrasti auctoritas, qui libro vii. cap. xi. de plantarum historia se-
cundum dracunculi genus inter ari genera constituit, his uerbis. Dracunculi autem radix (sunt enim qui genus quod-
dam ari dracunculum appellant, quòd eius caulis uarietatem habeat quandam) cibo inepta penitus est, & medicis tan-
tùm commoda. Ex his igitur, & Plinij uerbis perspicuum omnibus fieri puto, plura esse Dracontij, siue Dracunculi ge-
nera, ut etiam Venetijs oculata fide comprobari potest in horto clarissimi medici Maphei à Mapheo, ubi præter Arum
duo uirent æstate Dracunculi genera. Dracunculus, ut Galenus testatum reliquit lib. vi. simplicium medicamen-
torum, quiddam Aro persimile obtinet, tum folijs, tum radice. cæterum illo tum acrius est, tum anarius: ac proinde cal-
factorium magis, & tenuioribus partibus. Habet etiam leuem quandam adstrictionem, quæ quandoquidem cum prædi-
ctis duabus qualitatibus, acris scilicet, & amara, coniuncta est, medicamentum factum est utiq; maximè efficax. Nam
radix uiscera omnia expurgat, crassos potissimum, & lentos succos extenuans: optimumq; remedium est contumacium
ulcerum, quæ κακονδρα nuncupant. hæc Galenus. Cæterum de Dracunculo differens Mesues inter cætera simplicia
medicamenta,

Dracunculi
species ex Pli-
nio.

Dracunculi
uires ex Gal.